

3. BÖLÜM

CUMHURİYET'TEN GÜNÜMÜZE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM DAHİL ORTAÖĞRETİM POLİTİKALARI

*(Hükümet Programları- Milli Eğitim Şuraları-
Kalkınma Planları)*

Mehmet BALLYEMEZ¹

Giriş

Eğitim; kişinin zihni, fiziki, duygu vb. yetenekleri ile davranışlarının istenilen yönde geliştirilmesi ya da belirlenen kriterler doğrultusunda yeni yetenek, davranış ve bilgiler kazandırılması için yapılan çabaların tümü olarak ifade edilebilir (Akyüz, 2019). Eğitim ile insanlığın gelişimi birbirine paralel bir olmuş ve her zaman öncelikli konu olarak ele alınmıştır. Devletler, kendi eğitim sistemini çağın gereklerine uydurdukları sürece var olmuşlar aksi halde yok olmaktan kurtulamamışlardır (Kanat, 1942).

Türkler eski çağlardan itibaren eğitime önem vermiş, uyguladığı eğitim politikası sayesinde çağın ihtiyacına göre yetiştirdiği kişiler sayesinde büyüyüp genişlemiştir. Ancak bu durum 18'inci yüzyılın son döneminden itibaren değişmeye başlamıştır. Osmanlı Devleti eğitimdeki reform çabalarını önce askeri yenilgi-

¹ Dr., Rauf Denktaş Üniversitesi İşletme ve Ekonomi Fakültesi Uluslararası İlişkiler, mbalyemez89@gmail.com

KAYNAKÇA

1. Resmi Belgeler:

- Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (KP). (1962). https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/Birinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1962-1967.pdf
- İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (KP). (1968), <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/%C4%B0ikinci-Be-C5%9F-Y%C4%B1I%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1968-1972%E2%80%8B.pdf>
- Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (KP). (1972), <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/%C3%9C%C3%A7%C3%B-Cnc%C3%BC-Be%C5%9F-Y%C4%B1I%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1973-1977%E2%80%8B.pdf>
- Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (KP). (1979), https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/Dorduncu_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1979-1983.pdf
- Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (KP). (1984), <https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Be%c5%9finci-Be%c5%9f-Y%-c4%b1I%c4%b1k-Kalk%c4%b1nma-Plan%c4%b1-1985-1989.pdf>
- Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (KP). (1989). <https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Alt%c4%b1nc-c4%b1-Be%c5%9f-Y%-c4%b1I%c4%b1k-Kalk%c4%b1nma-Plan%c4%b1-1990-1994%E2%80%8B.pdf>
- Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (KP). (1995). <https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Yedinci-Be%c5%9f-Y%-c4%b1I%-c4%b1k-Kalk%c4%b1nma-Plan%c4%b1-1996-2000%E2%80%8B.pdf>
- Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (KP). (2000). <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Sekizinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1I%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2001-2005.pdf>
- Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (KP). (2006). <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Dokuzuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2007-2013%E2%80%8B.pdf>
- Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (KP). (2013). <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Onuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2014-2018.pdf>
- TBMM Zabıt Ceridesi, (1923). Dönem 2, C.10.
- Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1949). Dönem 8, C. 15.
- Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1961). Dönem 1 C.1.

- Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1962). Dönem 1, C. 6.
Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1963). Dönem 1, C. 24.
Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1965). Dönem 1, C. 36.
Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1969). Devre 3, C. 1.
Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1970). Dönem 3, C. 3.
Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1971). Dönem 3, C. 12.
Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1972). Dönem 3, C. 24.
Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1974). Dönem 4, C. 7.
Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, (1977). Toplantı Yılı 16, C. 33.
Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, (1978). Toplantı Yılı 17, C. 34.
TBMM Zabıt Ceridesi, (1954). Dönem 10, C. 1.
TBMM Zabıt Ceridesi, (1955). Dönem 10, C. 8.
TBMM Zabıt Ceridesi, (1957). Dönem 11, C. 1.
Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1973). Dönem 3, C. 36.
Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1974). Dönem 4, C. 1,7.
Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1979). Dönem 5, C. 13.
Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, (1980). Birleşim 4, C. 1 .
TBMM Tutanak Dergisi, (1983). Dönem 17, C. 1.
TBMM Tutanak Dergisi, (1987). Dönem 18, C. 1.
TBMM Tutanak Dergisi Dönem, (1991). Birleşim 61, 129 (Olağanüstü)
C. 18.
TBMM Tutanak Dergisi Dönem, (1993). Birleşim 37, C. 19.
TBMM Tutanak Dergisi, (1995). Dönem 19, C. 95.
TBMM Tutanak Dergisi, (1996). Dönem 20, C. 2.
TBMM Tutanak Dergisi, (1997). Dönem 20, C. 30,31.
TBMM Tutanak Dergisi, (1999). Dönem 20, C. 69.
TBMM Tutanak Dergisi, (2002). Dönem 22, C. 1.
TBMM Tutanak Dergisi, (2007). Dönem 23, C. 1.
TBMM Tutanak Dergisi, (2011). Dönem 24, C. 1.
Milli Eğitim Temel Kanunu, (1973); <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>
Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (1939); http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164549_1_sura.pdf
Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (1943); http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164619_2_sura.pdf
Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (1946); http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164646_3_sura.pdf
Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (1949); http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164715_4_sura.pdf

- Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (1962); http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164924_7_sura.pdf
- Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (1970);http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165001_8_sura.pdf
- Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (1970);http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165045_9_sura.pdf
- Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (1981);http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165120_10_sura.pdf
- Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (1982);http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165200_11_sura.pdf
- Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (1988);http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165252_12_sura.pdf
- Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (1990);http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165326_13_sura.pdf
- Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (1993);http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165401_14_sura.pdf
- Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (1996);http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165430_15_sura.pdf
- Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (1999);http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_02/21142534_16_sura.pdf
- Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (2006);http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165619_17_sura.pdf
- Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (2014); http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_12/10095332_19_sura.pdf
- Milli Eğitim Şurası (MEŞ) (2010). https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29170222_18_sura.pdf

2. Yazılı Eserler:

- Akyüz, Yahya (2019). Türk Eğitim Tarihi, M.Ö. 1000-M.S.2019, 31. Baskı, PEGEM Yayınları, Ankara,
- Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, (1997). C.I, Atatürk Araştırma Merkezi.
- Bayram, Kodaman (1991). Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi, Ankara.
- Dursun, Soner, (2018). Türk Siyasal Hayatında Milliyetçi Cephe Hükümetleri (1975-1977), 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum / Education And Society In The 21st Century , Cilt / Volume 7, Sayı / Issue 20, Yaz / Summer 2018,s.429; ss. 425-440.
- Ergin, O. (1977). Türkiye Maarif Tarihi, C.2, İstanbul.
- İnönü'nün Söylev ve Demeçleri (1946). C. I, TBMM'de ve CHP Kurultaylarında, (1919-1946), M. E. Basımevi, İstanbul.

- Kanat, Halil Fikret (1942). *Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye*, Ankara.
- Kansu, Nafia A., (1932). *Türk Maarif Tarihi*, C. 2, Ankara, 1932.
- Kapluhan, Erol, (2014). 1921 Maarif Kongresi'nin Türk Eğitim Tarihindeki Yeri Ve Önemi, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, C.8, Sayı 4, 2014, ss. 123-133 <https://doi.org/10.17828/yasbed.05955>
- Neziroğlu, İrfan ve Yılmaz, Tuncer, (2013). *Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri*, C.1 (24 Nisan 1920 – 22 Mayıs 1950), TBMM Başkanlığı Yayınları, Ankara; https://www.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukümetler/hukümetler_cilt_1.pdf)
- Neziroğlu, İrfan ve Yılmaz, Tuncer, (2013). *Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri*, C.2 (22 Nisan 1950 – 20 Kasım 1961), TBMM Başkanlığı Yayınları, Ankara; https://www.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukümetler/hukümetler_cilt_2.pdf
- Neziroğlu, İrfan ve Yılmaz, Tuncer, (2013). *Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri*, C. 3 (22 Nisan 1950 – 20 Kasım 1961), TBMM Başkanlığı Yayınları, Ankara; https://www.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukümetler/hukümetler_cilt_3.pdf
- Neziroğlu, İrfan ve Yılmaz, Tuncer, (2013). *Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri*, C. 4 (22 Ekim 1965 – 26 Mart 1971), TBMM Başkanlığı Yayınları, Ankara; https://www.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukümetler/hukümetler_cilt_4.pdf.
- Neziroğlu, İrfan ve Yılmaz, Tuncer, (2013). *Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri*, C. 5 (26 Mart 1971-17 Kasım 1974), TBMM Başkanlığı Yayınları, Ankara; https://www.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukümetler/hukümetler_cilt_5.pdf (13 Ekim 2020);
- Neziroğlu, İrfan ve Yılmaz, Tuncer, (2013). *Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri*, C. 6 (17 Kasım 1974-12 Kasım 1979), TBMM Başkanlığı Yayınları, Ankara; https://www.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukümetler/hukümetler_cilt_6.pdf
- Neziroğlu, İrfan ve Yılmaz, Tuncer, (2013). *Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri*, C. 7 (12 Kasım 1979-9 Kasım 1989), TBMM Başkanlığı Yayınları, Ankara;

- https://www.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukumetler/hukumetler_cilt_7.pdf
- Neziroğlu, İrfan ve Yılmaz, Tuncer, (2013). Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri, C. 8, TBMM Basımevi, Ankara; https://www.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukumetler/hukumetler_cilt_8.pdf.
- Neziroğlu, İrfan ve Yılmaz, Tuncer, (2013). Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri, C. 9, (30 Ekim 1995 - 11 Ocak 1999), TBMM Basımevi, Ankara; https://www.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukumetler/hukumetler_cilt_9.pdf.
- Neziroğlu, İrfan ve Yılmaz, Tuncer, (2013). Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri, C. 10 (11 Ocak 1999 -), TBMM Yayınları, Ankara; https://www.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukumetler/hukumetler_cilt_10.pdf.
- Talay, Aydın (1992). Eserleri ve Hizmetleriyle Sultan Abdulhamit, İstanbul.
- Tenger, Süleyman, (2005). Rüştîye Mekteplerinin Tarihi Gelişimi ve Din Eğitimi ve Öğretimi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliğini Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Tunçay, Mete, (2015). Eleştirel Tarih Yazıları, Liberte Yayınları, Ankara.
- Unat, F. R. (1933). İlk, Orta, Yüksek Tedrisatımızın On Senelik Bilançosu, Fikirler, 29 T.evvel Sayı 100, ss.33-36
- Uşaklıgil, Halit Ziya (1969). Kırk Yıl, İstanbul.

3. Süreli Yayınlar:

- Abbas, Güçlü, “Her ile bir üniversite doğru bir karar mı?”, Milliyet, 30 Ağustos 2011; <https://www.milliyet.com.tr/yazarlar/abbas-guc-lu/her-ile-bir-universite-dogru-bir-karar-mi-1432796>.
- “Bu sefer de imam hatip lisesi dönüştürülüyor”, Yeniçağ, 30 Haziran 2018; <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/bu-sefer-de-imam-hatip-lisesi-donusturuluyor-196991h.htm>
- “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine cemaat ve tarikat üyesi ‘hoca’”, Yarın, 18 Ocak 2018; <http://yarinhaber.net/guncel/62604/din-kulturu-ve-ahlak-bilgisi-dersine-cemaat-ve-tarikat-uyesi-hoca>
- “Erdogan: Her ile bir üniversite”, Hürriyet, 12 Ağustos 2008; <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/erdogan-her-ile-bir-universite-9883918>.

“Her ile bir hayalet üniversite”, Cumhuriyet, 07 Ekim 2020; <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/her-ile-bir-hayalet-universite-1771717>.

“MEB’in izin verdiği kitapta tarikat propagandası”, Cumhuriyet, 07 Şubat 2020; <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/mebin-izin-verdigi-kitapta-tarikat-propagandasi-1719055>.

“İstanbul’da 18 lise İHL’ye dönüştürülüyor”, Evrensel, 28 Haziran 2012; <https://www.evrensel.net/haber/31683/istanbulda-18-lise-ihlye-donusturuluyor>.

Ulus, 8 Aralık 1946.